

بررسی رابطه پای‌داری انرژی و فرهنگ در معماری کهن ایران

دلارام شیخ

۱- عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علی آباد کتول

d276.sheikh@gmail.com

نام ارائه‌دهنده: دلارام شیخ

خلاصه

بی شک فرهنگ جلوه گاه مهمترین باورهای هر قومی است و یکی از مصادیق بارز آن را می توان در چگونگی بهره گیری از انرژی جستجو نمود چه در بعد کمی و چه در بعد کیفی آن کالبد بنا علاوه بر تامین نیازهای زیستی و فرهنگی انسان، به صورت بخشی از محیط زیست تامین انرژی های مورد نیاز ساختمان را نیز از منابع طبیعی برعهده دارد نتیجه این روند نوعی معماری همساز با اقلیم و بومی از نظر فرهنگی و اقلیمی است که می تواند پاسخی مناسب به کاهش شدید منابع انرژی های تجدیدناپذیر و افزایش آلودگی های زیست محیطی ناشی از تقلید بدون شناخت از فرهنگ معماری جهانی و عدم انطباق با اصول فرهنگی و اقلیمی بومی در دوران معاصر ایران از توجه به جغرافیا و اقلیم که از عناصر مهم شکل دهنده فرهنگ و در راستای آن فرهنگ معماری و از جمله وجوه بسیار مهم در شکل گیری معماری بومی و همساز با محیط هستند. معماری کهن ایران که همواره با تکیه بر خلاقیت و خصایص پایدار از جایگاهی ویژه برخوردار بود در عصر حاضر در اثر مواجهه با پدیده های گوناگون نظیر سایت های استعماری و سرازیر شدن ثروت های نفتی، بدون دارا بودن پشتوانه مدیریتی لازم و نیز دلباختگی به مظاهر تمدن تازه صنعتی شده غربی از حقیقت خویش فاصله گرفته است. و این در حالی است که معماری کهن ایران زمین، با توجه به مصادیق فراوان قابل بحث و بررسی، به خوبی به مبانی پایداری وفادار بوده است. ساختمان های کهن ایران طوری طراحی شده اند که در زمستان به خوبی و سادگی گرم می شوند و در تابستان به راحتی خنک و این ساده ترین و کاربردی ترین مفهوم معماری پایدار است. دست کم از اصول معماری ایرانی خود بسندگی و پرهیز از بیهودگی را بدون کوچکترین کم و کاستی می توان با معماری پایدار (سبز) مطابق دانست و این یعنی معماری ایران خیلی قبل تر از آنکه دنیا به فکر نگرشی نو به معماری باشد اینگونه می آفریده است. در این مقاله سعی شده است تا با تبیین رابطه میان فرهنگ و معماری، به بررسی پایداری در معماری کهن ایران بپردازیم که اساسا مصادیق معماری پایدار در معماری کهن ایران قابل یکارگیری مجدد خواهد بود و یا خیر ؟

کلمات کلیدی: اقلیم - انرژی پایدار - فرهنگ - معماری بومی - معماری پایدار - معماری سنتی

۱. مقدمه

آنچه امروز بیشتر باید مورد توجه قرار گیرد بحث و بررسی درباره الگوهای معماری ایرانی است، این الگوها هر چند در پاره ای از موارد شاید خالی از اشکال نباشد اما در اغلب موارد هنوز راهگشا و قابل استناد هستند معماران گذشته ایران زمین آنچنان خردمندانه و خلاقانه دست به طراحی برده اند که هنوز همواره می توان از آنها و آثارشان آموخت.

با رشد فناوری های نوین در دوره معاصر معیارهای فرهنگی دستخوش تغییرات شگرفی گردیده است و بسیاری از فرهنگ های بومی و منطقه ای توسط فرهنگ جهانی که دستاورد انقلاب صنعتی می باشد، به سوی نابودی کشیده می شوند و به دنبال آن رعایت معیارهای طراحی